

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	40524
Nom	Aprenentatge i ensenyança de la llengua castellana i la seua literatura
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	16.0
Curs acadèmic	2022 - 2023

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	Facultat de Magisteri	1	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. Prof.Educa.Secu	32 - Aprenentatge i ensenyament de la llengua castellana i la seva literatura	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
MARTIN EZPELETA, ANTONIO LEON	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura
RODRIGUEZ GONZALO, CARMEN	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura

RESUM

La matèria pretén facilitar a l'estudiant l'adquisició de coneixements relatius a l'ensenyament de la llengua castellana i la seva literatura en l'Educació Secundària. Es divideix en tres grans blocs:

El bloc A aborda els fonaments de la planificació de l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'Educació Secundària. Tenint en compte les bases teòriques i metodològiques de la didàctica específica, es parteix del currículum oficial de Llengua Castellana i Literatura en ESO i Batxillerat i s'atén a les possibilitats d'organització de continguts en cada etapa des d'un enfocament integrat de les llengües, al plantejament d'unitats d'ensenyament-aprenentatge (unitats o seqüències didàctiques, projectes...) i a l'avaluació dels aprenentatges. Així mateix, s'aborda l'atenció a la diversitat en l'aula ordinària (adaptacions curriculars) i la seva incidència en la planificació de l'aprenentatge lingüístic-literari.

El bloc B se centra en l'educació lingüístic-comunicativa dels alumnes de Secundària. Es parteix del coneixement de nocions bàsiques sobre la competència lingüística i comunicativa, l'ensenyament de les habilitats lingüístic-comunicatives en Secundària o els enfocaments metodològics en l'ensenyament de

llengües primeres i s'aborda l'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral i de la llengua escrita, des de la doble perspectiva, en cada cas, de la comprensió i l'expressió. A més es planteja la reflexió sobre el paper de la reflexió gramatical en l'Educació Secundària. En cadascun d'aquests aspectes, se consideren les aportacions teòriques i metodològiques de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).

El bloc C aborda l'ensenyament de la literatura per a alumnes de Secundària a partir de l'enfocament didàctic denominat educació literària, plantejat des d'un concepte interdisciplinari. S'aprofundeix en els següents aspectes bàsics: la formació literària dels adolescents, la confecció del cànon escolar i el foment de la lectura. Mereixen també una atenció especial les oportunitats educatives que generen les relacions de la literatura amb altres discursos artístics (cinema, còmic, arts plàstiques, música), els tallers literaris o els plantejaments relacionats amb les humanitats digitals i les TIC.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els coneixements previs necessaris són els propis d'un llicenciat en àrees com la Filologia, les Ciències de la Comunicació o les Humanitats.

Es requereix un domini del castellà en els seus usos formals, orals i escrits, així com un coneixement de la tradició literària, amb especial atenció a la tradició literària en llengua espanyola.

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENTATGE (RD 822/2021)

2024 - M.U. Prof.Educa.Secu

- Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous, o poc coneguts, dins contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Saber comunicar les conclusions i els coneixements i les raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Ser capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible

- Conèixer els processos d'interacció i de comunicació a l'aula, dominar destreses i habilitats socials necessàries per fomentar l'aprenentatge i la convivència a l'aula, i abordar problemes de disciplina i resolució de conflictes.
- Conèixer la normativa i l'organització institucional del sistema educatiu i models de millora de la qualitat amb aplicació als centres d'ensenyament.
- Adquirir estratègies para estimular el esfuerzo del alumnado de la etapa o ?área correspondiente y promover su capacidad para aprender por sí mismo ?y con otros, y desarrollar habilidades de pensamiento y de decisión que ?faciliten la autonomía, la confianza e iniciativa personales.
- Diseñar y realizar actividades formales y no formales que contribuyan a ?hacer del centro un lugar de participación y cultura en el entorno donde esté ?ubicado.
- Desarrollar las funciones de tutoría y de orientación del alumnado de la ?etapa o área correspondiente, de manera colaborativa y coordinada; ?informar y asesorar a las familias acerca del proceso de enseñanza y ?aprendizaje y sobre la orientación personal, académica y profesional de sus ?hijos.
- Adquirir criteris de selecció i d'elaboració de materials educatius.
- Fomentar un clima que facilite el aprendizaje y ponga en valor las ?aportaciones del alumnado de la etapa o área correspondiente.
- Conocer estrategias y técnicas de evaluación y entender la evaluación como ?un instrumento de regulación y estímulo al esfuerzo.
- Planificar, desarrollar y evaluar el proceso de enseñanza y ?aprendizaje potenciando procesos educativos que faciliten la ?adquisición de las competencias comunicativas y literarias, ?atendiendo al nivel y formación previa de los/as estudiantes así ?como la orientación de los mismos, tanto individualmente como en ?colaboración con otros docentes y profesionales del centro.
- Buscar, obtener, procesar y comunicar información (oral, impresa, ?audiovisual, digital o multimedia), transformarla en conocimiento ?y aplicarla en los procesos de enseñanza y aprendizaje de la lengua ?y la literatura. Adquirir los conocimientos y las estrategias para ?poder programar las materias y módulos propios de su ?responsabilidad docente.
- Conocer los desarrollos teórico-prácticos de los procesos de ?enseñanza y aprendizaje lingüísticos y literarios.
- Conocer los currículos de las materias de la especialidad, así como ?el cuerpo de conocimientos didácticos en torno a los procesos de ?enseñanza y aprendizaje correspondientes. Saber convertir los ?contenidos de los currículos en herramientas ?programas de ?actividades y de trabajo? al servicio de los objetivos educativos y ?formativos de las materias. Identificar los problemas del

- ?aprendizaje lingüístico e idear estrategias para superarlos.
- Integrar la formación en comunicación audiovisual y multimedia
?en los procesos de enseñanza y de aprendizaje relativos a la
?educación lingüística y literaria.
- Participar en la evaluación, investigación y la innovación de los
?procesos de enseñanza y aprendizaje de la lengua y la literatura.
?Dominar estrategias y procedimientos de evaluación de los
?procesos de aprendizaje del alumnado, así como los propios para la
?evaluación de los procesos de enseñanza.

RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

- a) Conèixer els fonaments de l'educació lingüístic-comunicativa i literària, així com la història i l'epistemologia de les teories lingüístiques i literàries subjacents.
- b) Conèixer el currículum de Llengua Castellana i Literatura en Educació Secundària i saber planificar l'aprenentatge lingüístic i literari adaptant-lo a les circumstàncies concretes d'un centre.
- c) Aplicar l'ensenyament de la llengua castellana i la literatura a la construcció social i cultural, amb especial atenció a la nostra situació sociolingüística i a les actituds lingüístiques.
- d) Prendre consciència de la funció del professor de llengua i literatura espanyoles en el context de l'Educació Secundària.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Bloc A

1. Fonaments teòrics i metodològics de la Didàctica de la llengua i la literatura
2. El currículum de Llengua i Literatura en Secundària: ESO i BATX. Les competències bàsiques. Un currículum integrat
3. La planificació dels continguts lingüístics i literaris
4. Latenció a la diversitat a la aula ordinària i l'aprenentatge lingüístic i literari
5. L'avaluació dels continguts lingüístics i literaris

2. Bloc B

1. Bases de l'educació lingüística i comunicativa
2. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua oral
3. L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua escrita
4. L'educació lingüística i la reflexió gramatical
5. L'educació lingüístico-comunicativa i els entorns digitals

3. Bloc C

1. Bases de leducació literària
2. El cànon escolar en Secundaria
3. Propostes i recursos per a l'educació literària
4. L'educació literària i els entorns digitals

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula	50,00	100
Classes de teoria	50,00	100
Tutories reglades	20,00	100
Treball en grup	20,00	100
Altres activitats	8,00	100
Elaboració de treballs en grup	82,00	0
Elaboració de treballs individuals	30,00	0
Estudi i treball autònom	50,00	0
Lectures de material complementari	25,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	60,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	25,00	0
TOTAL	420,00	

METODOLOGIA DOCENT

Activitats presencials

1. Classes teòric-pràctiques en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es debatran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, grups de treball, etc. Les orientacions i materials necessaris per al desenvolupament d'aquestes activitats es facilitaran als estudiants bé en les sessions presencials, bé a través del servei de reprografia o des de l'aula virtual.
2. Treballs en grup. La realització de treballs té com finalitat destacar la importància de l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual. La defensa d'aquests treballs podrà ser individual o col·lectiva i es podrà plantar cara al grup complet en l'aula o en tutories i seminaris amb audiències reduïdes.
3. Tutories. Les tutories individuals i col·lectives serviran per a coordinar als estudiants en les tasques individuals i de grup, així com per a avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent.

Activitats no presencials

4. Estudi i treball autònom. El model del docent com investigador en l'aula centra l'activitat individual de l'estudiant en la formulació de preguntes rellevants i en la recerca, anàlisi, elaboració i posterior comunicació d'informació. En aquest sentit, es plantejaran treballs individuals i altres de naturalesa cooperativa, tots ells orientats, supervisats i avaluats pels professors.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, i haurà d'analitzar els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu.

La qualificació, representació última del procés d'avaluació, haurà de ser reflex de l'aprenentatge individual, entès no solament com l'adquisició de coneixements, sinó com un procés relacionat fonamentalment amb canvis intel·lectuals i personals dels estudiants al trobar-se amb situacions noves que exigeixen desenvolupar capacitats de comprensió i raonament noves al seu torn.

La realització dels treballs o proves (orals o escrites) serà en castellà en tots els casos.

Serà necessària el lliurament de totes les tasques o proves avaluables obligatòries per a superar l'assignatura.

Serà necessari tindre una qualificació de 5 o superior en cadascun dels tres blocs per a superar l'assignatura.

La informació per a evidenciar l'aprenentatge serà recollida, principalment, mitjançant:

- Assistència i participació en un 80% de les sessions presencials i lliurament de les activitats plantejades en aquestes. Aquesta participació serà indispensable per a superar cadascun dels blocs de l'assignatura (es recorda que la normativa del Màster determina el seu caràcter presencial, pel que és obligatòria l'assistència a les activitats lectives d'aquesta assignatura). Els alumnes que no compleixin aquest 80% seran avaluats mitjançant un examen final.

- Realització de treballs o proves individuals (orals o escrites) que suposaran entre el 40% i el 60% de la qualificació final. El percentatge restant de la qualificació final correspondrà a la realització de treballs o proves en grup (orals o escrites).

Qualsevol tipus de plagi en les tasques o proves suposarà el suspens de l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

1. BALLESTER, Josep (2015). La formació lectora y literaria. Graó.
2. CAMPS, Anna (comp.) (2003). Secuencias didácticas para aprender a escribir. Graó.
3. COLOMER, Teresa (2005). Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela. Fondo de Cultura Económica.
4. GUASCH, Oriol (coord.) (2010). El tractament integrat de les llengües. Graó.
5. MARTÍN EZPELETA, Antonio (ed.) (2020). Usos sociales en educación literaria. Octaedro.
6. RODRÍGUEZ GONZALO, Carmen (ed.) (2008). La lengua escrita y los proyectos de trabajo. Propuestas para el aula. Perifèric.
7. RUIZ BIKANDI, Uri (coord.) (2011). Didáctica de la lengua castellana y la literatura. Graó.
8. SÁNCHEZ-ENCISO, Juan (2008). (Con)vivir en la palabra. El aula como espacio comunitario. Graó.
9. VILÀ, Montserrat y CASTELLÀ, Josep M. (2014) 10 ideas clave. Enseñar la competencia oral en clase. Aprender a hablar en público. Graó.
10. ZAYAS, Felipe (2012). Competencia lectora (después de PISA). Graó.

Complementàries

- 1. AMBRÓS, Alba y BREU, Ramon (2011). 10 ideas clave. Educar en medios de comunicación. La educación mediática. Graó.
2. BORDONS, Glòria y DÍAZ-PLAJA, Anna (coords.) (2006). Enseñar literatura en Secundaria. Graó.
3. CAMPS, Anna y ZAYAS, Felipe (coords.) (2006). Secuencias didácticas para aprender gramática. Graó.
4. CASSANY, Daniel (2006). Tras las líneas. Anagrama.
5. DELMIRO COTO, Benigno (2002). La escritura creativa en las aulas. En torno a los talleres literarios. Graó.
6. DOLZ, Joaquim y SCHNEUWLY, Bernard (2006 [2000]). Per a un ensenyament de l'oral: iniciació als gèneres formals a l'escola. Institut Universitari de Filologia Valenciana- Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
7. DURÁN, Carmen et al. (2009). La palabra compartida. La competencia comunicativa en el aula. Octaedro.
8. JOVER GÓMEZ-FERRER, Guadalupe (2007). Un mundo por leer. Octaedro.
9. LLUCH, Gemma (2010). Las lecturas de los jóvenes. Un nuevo lector para un nuevo siglo. Anthropos.
10. RIBAS SEIX, Teresa (coord.) (2010). Libros de texto y enseñanza de la gramática. Graó.